

Svar til Sólborg Dulavík

Íkki veit eg hví, men eg skyggi fanatismuna innan «kristnu» avhaldsræsluna, tá tú í Dagblaðnum (sjálfandi Breckblaðið) skrivar, at rúsdrekkaalagin er ikki titt problem, tí tú hefur aldri drúkið alkohol í lívinum. Fyri tað fyrsta haldi eg tað vera toppmálið av egoismu. Fyri tað næsta toppmálið av inkompetansu til at vera leiðari av einum viðgerðarheimi fyri alkoholikarar, at ein aldri hefur drúkið ein dropa og ongarróyndir hefur á egna kroppi og egnu sál viðvíkjandi alkoholmisbrúki. Aldri hevði eg farið til viðgerð á einum heimi, har starvsfólk eru religiøst bundin fólk, ið aldri hava kent til alkoholvandamál, men bara ... ja, hvat? ...

Hvat hava «terapeutarnir» har at gera uttan pípu, lærubokurnar og kanska eitt sindur av moralprædikum?

Hvat er «Minnesotamodellið»?

«Minnesotamodellið» er eftir mínum tykki eitt misvisandi navn fyri ein viðgerðarhátt, sum er samansettur av ymiskum áður kendum terapiháttum:

1. Bólka-terapi (við royndum alkoholikara sum bólka-leiðara)
2. Samrøður millum einstakling og ráðgeva (sjálfandi alkoholikari!)
3. Fyrilestrar, vísindaligir eins væl og hugmyndaførðiligar (læknar og áðrir, fyrilestrar eru alkoholikarar)
4. AA-fundir (Anonymir Alkoholikarar, eitt forum fyri fólk, har opin solidaritetur og fritt orðaskifti gerst ein terapi í sjálvum sær)
5. Læknaviðgerð (læknin er alkoholikari), um neyðugt, t.v.s. av evt. líkamligum trupulleikum.

At nevna hetta eftir amerikanska statinum Minnesota er kanska eitt sindur misvisandi. Tí tað er so lítið í hesi viðgerðarskipan, sum vit ikki kenna frá øllum møguligum øðrum viðgerðarstöðum. Munurin er, eftir mínum tykki, tað, at:

1) Tað verður tikið sum eitt faktum, ein ófráveingiligur sannleiki, at «alkoholisma» er ein «sjúkdómur». Problemið gerst her: «hvát merkir orðið «sjúkdómur?» og er hetta ein misnýtsla av sjúkdóms-hugtakinum? Hvat er «sjúkdómur» egintliga? Spyr hin gløggi alkoholikarin, áðrenn hann viðurkennir, at hann er «sjúkur». Er eitt brotið bein «sjúkdómur»? Er rasisma «sjúkdómur» —

ella sum ofta varð ávíst eftir 2. veraldarbardaga: nasisman var ein «kollektivur» sjúkdómur». Er royking «sjúkdómur»? Sjúkdómshugtakið hefur gjøgnum söguna verið misnýtt so nógv, at tað kanska hefur mist sín týdning nú. Men hvat so? Eru vit edrúar alkar enn «sjúkir» ella hvat í heiviti eru vit? Her haldi eg at «Minnesota-fólkini» eiga næsta leik í kjakingartalvinum. Sjúkdómshugtakið hefur fingið inflation.

2) Kvalifikationskrøvini til starvsfólk eru ikki bert akademisk útbúgving, men harafturimoti lívsroynsla. Hetta er nakað heilt avgerandi. Um tú so ert lækni, ráðgevi, psyko-logur ella sosialpedagogur, so verður tað eitt aðal-krav, at tú ert alkoholikari og sjálvur hefur lívsroyndir innanfyri «tað at vera tapari». Hetta er treytin fyri allari viðgerðini. Hetta er treytin fyri solidaritetin (samstøðuna) og opinleikan í bólka-viðgerðini. Alkoholikarar hava ált á einum bólka-leiðara, sum sjálvur hefur roynt tað, tey nú royna at sleppa sær burtur úr. Ein «psyko-logur» við karakterinum 13 í «praktisk psyko-logie» hevði aldri kunnað fingið kontakt við henda hóp — ongin bókormur ella kristiligur predikantur hevði klárað tað, sum hin royndi alkoholikarin, sum nú er vorðin ráðgevi, kann klára.

Appendix: um pyjamas-heimspekina:

Í kjakinum um viðgerðina á Heilbrigði hefur verið víst á tað margtálga, at fólk verða sett í pyjamas, ella slobrokk, ella hvat. Tá starvsfólkini á Blákross skriva, at man er «inni-stongdur» á Velbastað, er tað rein ókristilig lygn. Viðgerðin er sjálvboðin. Tú kanst fara, um tú krevur tað. At siga, at «ganga á AA-fundir» er ein spennitroyggja, ja Gud man vita hvat vit drekka onnur jól, Blákrossmenn ...

Sjálvur havi eg hesar royndir av «pyjamas-ræðsluni: Eg búði í Íslandi í 1979, og ætlaði mær í viðgerð. Komin inn, var eg biðin um at fara úr klæðunum og fara í «slopp» (ein feril av náttklæðum). Tá eg sá fólkini «innanfyri» ganga eins og í filminum «Gøgereden» slapp eg mær á dyr. Tað kostaði mær 4 ár í sama drykkjumynstri sum áður.

Í 1983 fór eg so aftur inn á Silungapoll. Har góðtók eg náttklæðini og gekk runt og spældi Jack Nicholson í «Gøgereden». Og eg hevði stóra undir-

tøku. Eg var uppi á talara-pallinum á hvørjum fundi og gjørdi grin við tí heila — Minnesota ella Massachusetts ella hvat tað so kundi vera — eg skeyt á tað, og publikum skemt-aði sær óført (eg skal undirstrika, at eg tosi íslendskt meir enn innføddur og tí var tað heila ein stór Minnesota-komedia).

So fór eg at spekulera um filosofiina (heimspekina) aftanfyri tað at seta fólk í náttklæðir. Eg fekk fleiri svør frá teim «stóru» — lækna Þórarinn, formonnum og øðrum innan íslenska viðgerðarsystemið:

1) Tað niðurbrytur stættamunin. Í náttklæðum er Jøundur Hattamaki eins og Friðrikur konungur. Bumsurin úr Hafnarstræti kemur í sama bólsum flogskiparinn hjá Loftleiðir Ícelandic. Wauw! Men er hetta ikki ein folsk sjálvsvirðing?

2) «Tú-skalt-toia-tegsum-sjúkan». Bæði Hetta hefur m.a. Ingi Mohr verið talsmaður fyri. Men: álvaratos — at vera «sjúkur» ella «íkk sjúkur», um tað skal vera treytað av klæðunum, so er tað gundnæði meg nakað falskt: «sjúku»-uppfatanin, skal tað vera ein sjónleikur ella ein veruleiki, eg haldi at fólk eru fanin meg sjúk, tá tey koma á Velbastað, antin tey so sleppa at hava sínar egna buksur ella buksur frá Inga Mohr. So hatta argumentið heldur ikki.

3) Tú skalt missa allan tín gamla «identitet» (sjálvsuppfatan), standa nakin og byggja upp ein nýggjan. OK — hetta er eisini biligt — liggur øll sjálvsvirðing okkara í klæðunum?

4) Tú skalt ikki stinga av, tá tú fyrst er innlagdur. Hetta mótsigur prinsippum AA: tað skal vera sjálvboðið, annars eydnast ongin terapi.

So, tá alt kemur til alt, fari eg at heita á Heilbrigði um at lata fólk vera í sínum egna klæðum. «Gøgereden»-hugmyndin ræðir, fyri tað fyrsta, fólk, frá at fara í eina — annars á allan hátt skynsama viðgerð, og «pyjamas-niðurbrotningin» av sjálvsvirðingini tæinir ongum terapeutiskum endamáli. Kanska hevdu nógv fleiri enn teir 320, Ingi nevni, komið í viðgerð, sluppu teir at vera í egnum klæðum. Kanska hava fleiri, eins og eg í 1979, flýggjað, og tað hefur kanska kostað fólk meir enn tað kostaði mær, kanska sjálvt lívið, at «pyjamas-politikkurin» skal ræða fólk frá Minnesota-viðgerðini.

Tí haldi eg, tá alt kemur til alt, at niðurstøðan má vera, at fólk sleppur at

Dreymur og veruleiki

hava sínar egna klæði inni á Heilbrigði. Íslendingar lagaðu «Minnesota»-viðgerðina eftir teirra samfelagi. Teir vistu, at meðan amerikanarar í Minnesota vóru «superkristnir», so vóru flestu íslendingar, og ikki minst alkoholikararnir — ateistar. Tí máttu teir laga sínar viðgerðir eftir tí. Ongar kristiligar moralprædikur innan SÁA — nei takk! Vit halda okkum til realitetin.

Men á «Vón» syngja tey viðhvørt kristiligar sálmar.

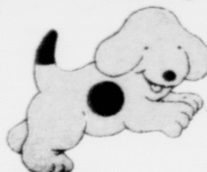
Ikki tí — eg havi eina fullkomiliga opna fatan av øllum trúarbragðum, eins og vit heimsumfatandi AA-fólk hava, so lat fólk trúgva á tað tey kenna tørv fyri, ein stein, eina bók, ein mann, kosmos, jørðina, ella bara Gud inni í sjálvum tær.

Annars fari eg nú til songar og syrgi yvir, at tað kjak, eg elvdi til, skuldi avsporast so sum tað gjørdi. Eg beri alla virðing fyri Blákrossheiminum hóast eg sum

alkoholikari aldri kundi hugsað mær at farið til viðgerðar har, so leingi Jøgván Bech er har, og av tí at har er man bundin at ávisari religiøsari trúgv, meðan AA og Heilbrigði eru leysrvin frá slíkum hafti. Men eg vil tó ynskja øllum, sum ger tað minsta vet fyri at hjálpa teim, sum offur eru fyri rúsevnisvandamum, góðan byr.

Og eg meini tað, Sólborg!

Dagur.

Postboð

Søkt verður eftir álitandi fólk at bera post út í Tórshavn.

Lønin er eftir sáttmála imillum Føroya Landsstýri og Føroya Postfelag.

Skrivlig umsókn við upplýsing um aldur og møgulig arbeiði frammanundan verður at senda til: Posthúsið í Tórshavn, Posthúsbrekka 4, 100 Tórshavn, merkt «umsókn» í seinasta lagi tann 14. apríl 1988.

